

ARANY ILDIKÓ:

Az Özönvíz

I.

Özönvíz. Az emberek nagyrésze, s nem csak az ateisták, nem hisznek abban, hogy valamikor az emberiség nagyrésze áldozatul esett egy hatalmas áradatnak, amely a biblikus idők előtt érte a Földet.

Vajon akkor mi lehet az oka, mi lehet annak a háttérben, hogy majd minden nép mondavilágában fellelhetők ennek az ősi történetnek a nyomai? Mennyi belőle a kitaláció, s mennyi a misztifikált valóság? Egy kisebb fajta szökőárból - amely napjainkban sem ritka tengerrengések és szigetvulkánok kitöréseinek következményeként - ősapáink, mivel a "szokásosnál" többet pusztított, egy egész Földre kiterjedő katasztrófát kerekítettek volna? De akkor miért említik más, a Föld távoli pontjain keletkezett mítoszok is? Átvették egymástól? Esetleg ez a - Föld egészére kiterjedő - Világvallás egyik tantétele, mely csupán metafórikus tartalommal bír, s amely vallást az emberiség már elfeledte, de előbukkan más vallásokban, génjeink által bekódoltan?

Talán soha nem oszlik el a homály erről a rejtélyről, az azonban bizonyos, hogy őseink kevesebb értelmetlen dolgot műveltek, mint kései utódaik, s valószínű, a Vízözön legendája is valóságos alapra vezethető vissza. S ez lehet egy, azon a vidéken szokatlan, nagy esőzés, váratlan szökőár, vagy akár a Jégkorszak végének az utolsó nagy olvadása is.

A téma igen sokrétű, szerteágazó és összefonódó. Össze lehetne hasonlítani a kiváltó okok mitológiai magyarázatát, (Isten büntetésből küldte a földre, istenek közti vita eredménye volt stb...); a Vízözön utáni események különbözőségei is elgondolkoztatók (Isten megígérte, nem fogja többé elpusztítani a Földet stb... Új kérdés; honnan tudták, hogy nem lesz több Vízözön?) És még hosszan lehetne folytatni.

A legenda legautentikusabb forrásai a Gilgames-eposz és a Biblia, de idetartozhatnak még a teremtésmítoszok is, hiszen az emberiség újratereztődött a Vízözön után.

Nézzük meg a Gilgames-eposz és a bibliai történet egyező, illetve különböző motívumait, vizsgáljuk meg a hasonlóság és eltérés okait!

A Gilgames-eposz egyes elemei és akkádok csillagának leáldozása után tovább élhettek a térség "maradék"-népességeinek mondakincsében, köztudatában. A héber törzsek Mezopotámiába urcoltatásukkor megismerkedhettek a történet-

tel, s mint Jahvéhoz, a haragvó istenhez illő tettet, beolvasztották saját, akkor még képlékeny hitvilágukba.

Mindkét szövegben isteni büntetés a Vízözön; s mindkét esetben isten, illetve az Isten figyelmezteti a kiválasztottat. A hajó illetve bárkakészítés is azonos motívum, s a legújabb kutatások szerint Noé bárkája is gömb alakú volt, akár Umnapistié.

Az akkád és a héber szövegben egyik legnagyobb eltérés a Vízözön időtartamában és lefolyásában mutatkozik. Az akkád kőtáblák szerint a Vízözön hat nap, hat éjjel tartott:

*"Mikor a hajnalfény felizzott, az ég aljáról barna felhő
kúszott fel egyre magasabbra, Adad isten mennydörgött abban.
Sullat és Hanis gyors futárként száguldottak előtte, rémes
kiáltással jelezve jöttét. Irragál cölöpöket tépett,
Ninnurta gátakat szakított, s az Annunakik felemelték
a pokolsercegésű fáklyát, hogy az országot láng eméssze!
Adad dühe dübörgő hadként, mind magasabbra kúszva, rontott
a fény tornyos bástyáinak, s bármily erős falak fogadták
végül mégis az ármány győzött - cserépként összetört az ország..."*

*"Álló napig zúgott, morajlott a déli szél, sziklákat döntött,
sarkát a víz sügyébe vágta s korbácsával habosra verve
addig űzte, hajtotta, míg csak ágaskodva a hegyre nem tört.
Zilált sörényű harci ménként szembeszökve, vadul sodorva
hullám zúdult az emberekre, akik letről mindegyre feljebb
szöktek az ár elől s a csúcson tehetetlenül megrekedtek.
Fojtó gőzök lepték meg őket, olyan sötét volt, mint a zsákban,
a fellegektől és a szélzúgástól nem látták, nem hallották egymást
s oly sűrű homály takará el a földet, hogy az istenek se
tudhatták, mi történik ott lenn."*

Tehát: láng, tengervíz, azaz szökőár, fojtó gőzök a hegyen - vulkánkitörés.

Ezzel szemben a Biblia:

*"..... felfakadának
ezen a napon a nagy mélység
minden forrásai, és az ég csatornái
megnyilatkoznak.
12. És esék az eső a földre negyven
nap és negyven éjjel."*

.....
 "17. Mikor az özönvíz negyven napig
 volt a földön, annyira nevedének a vizek,
 hogy felvehették a bárkát,
 és az felemelkedék a földről.

18. A vizek pedig áradának és
 egyre nevedének a földön, és a
 bárka jár vala a víz színén.

19. Azután a vizek felette igen
 nagy erőt vevének a földön,
 és a legmagasabb hegyek is
 mind elborítottának,

.....
 "24. És erőt vevének a vizek a földön,
 száz ötven napig."

(Mózes I. könyve 7. 11,12.)

Azaz: "az ég csatornái" megnyíltak - esőzés, mely negyven napig tartott, a "nagy mélység minden forrásai" - a folyók, tavak, tengerek kiléptek medrükből, a föld mélyéből víz buzgott elő. Valamilyen erő kiszippantotta a vizeket földalatti járataikból? Vagy az éghajlat felmelegedése következtében megolvadtak a gleccserek, magashegyi hómezők s a lezúduló víztömeg megemelvén a földi, földalatti vizek szintjét, elborította a föld nagyrészét? De erről majd később.

(Folytatjuk)